

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 15/2023-64

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša, Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Miloša Maďara, Petra Straku (sudca spravodajca), Roberta Šorla a Martina Vernarského o návrhu **Špecializovaného trestného súdu** podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky na vyslovenie nesúladu ustanovenia § 46 ods. 2 a § 55d ods. 3 písm. b) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie, za účasti vlády Slovenskej republiky ako vedľajšieho účastníka konania, takto

r o z h o d o l :

Konanie **z a s t a v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov a doterajší priebeh konania

1. Ústavnému súdu bol 21. októbra 2022 doručený návrh Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, zastúpeného predsedom senátu JUDr. Petrom Pulmanom, LL.M. (ďalej len „navrhovateľ“ alebo tiež „ŠTS“), na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade ustanovenia § 46 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) a ustanovenia § 55d ods. 3 písm. b) zákona o prokuratúre s čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 47 ods. 2 Charty základných práv a slobôd (ďalej len „charta“), a to vo vzťahu k zákonnosti príkazov generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. k. IV/1 GPt 254/21/1000-2 zo 4. marca 2021, č. k. IV/1/GPt 981/21/1000-6 z 5. novembra 2021 a č. k. IV/1 GPt 981/21/1000-10 zo 16. novembra 2021 o neodňatí vecí Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „ÚŠP“).

2. Dňa 20. decembra 2021 bola na ŠTS prokurátorom ÚŠP podaná obžaloba na obvinených [REDACTED] [REDACTED] za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona (ďalej len „TZ“) v bode 1, obzvlášť závažný zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, 2 a 3 TZ v bodoch 8, 9 a 20, zločin prijímania úplatku podľa § 329

ods. 1 a 2 TZ v bodoch 2, 3, 6, 10, 11, 13 a 14, prečin podplácania podľa § 333 ods. 1 a 2 TZ v bode 7, zločin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) TZ v jednočinnom súbehu s prečinom neoprávneného nakladania s osobnými údajmi podľa § 374 ods. 1 písm. a) TZ a v súbehu s prečinom ohrozenia dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti podľa § 353 ods. 1 TZ v bode 16, prečin nadržovania podľa § 339 ods. 1 TZ v bode 17, prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) TZ v jednočinnom súbehu s prečinom neoprávneného nakladania s osobnými údajmi podľa § 374 ods. 1 písm. a) TZ v bode 18 a za zločin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. c) TZ v bode 19. Konanie je v súčasnosti vedené na ŠTS pod sp. zn. 15T/8/2022.

3. Dňa 19. októbra 2022 samosudca podľa § 24 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku (ďalej len „TP“) s použitím § 283 ods. 5 TP prerušil trestné konanie v tejto veci, pretože sa domnieva, že všeobecne záväzný právny predpis nižšej právnej sily, ktorého použitie je v danej trestnej veci rozhodujúce pre rozhodovanie o vine a treste, je v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom vyššej právnej sily a s medzinárodnou zmluvou.

4. Dňa 15. júna 2023 bolo ústavnému súdu doručené oznámenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) spolu s jeho uznesením č. k. 5Tost/28/2022 z 15. júna 2023, ktorým najvyšší súd zrušil uznesenie ŠTS č. k. 15T/8/2022 z 19. októbra 2022 o prerušení trestného konania pre účely podania návrhu na začatie konania pred ústavným súdom o súlade právnych predpisov.

5. Najvyšší súd v tomto uznesení uviedol, že pre pozitívne rozhodnutie o prerušení trestného stíhania musia byť teda súčasne splnené dve podmienky: (i) domnienka súdu, že všeobecne záväzný právny predpis nižšej právnej sily je v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, a zároveň (ii) použitie takého všeobecne záväzného právneho predpisu je v danej trestnej veci rozhodujúce pre rozhodovanie o vine a treste.

6. Podľa najvyššieho súdu nebola splnená druhá podmienka, pretože napádané ustanovenia zákona o prokuratúre podľa najvyššieho súdu nemajú rozhodujúci vzťah k rozhodovaniu o vine a treste v súdnom konaní, keďže podľa jeho právneho názoru upravujú len inštitucionálne otázky ohľadom príslušnosti prokurátora ako procesnej strany na konanie pred ŠTS, resp. obmedzenie generálneho prokurátora vo vzťahu k prokurátorom ÚŠP, aby nevstupoval do pôsobnosti prokurátorov ÚŠP vykonávaním úkonov alebo rozhodnutí, že ich vykoná iný podriadený prokurátor, avšak po podaní obžaloby už také rozhodnutie neprichádza do úvahy, pretože prokurátor je v ňom jednou z procesných strán. Poukazuje na to, že ÚŠP nie je jediným orgánom verejnej moci, ktorý nemá za situácie prípadného vylúčenia všetkých úradných osôb alternujúci orgán. Návrhom na odňatie a prikázanie veci sa možno domáhať len zmeny miestnej príslušnosti, nie však vecnej alebo funkčnej.

7. Najvyšší súd odkazuje na dôvodovú správu k § 55d ods. 3 zákona o prokuratúre, kde sa uvádza: *„Úprava predpokladá nezávislejšie postavenie špeciálneho prokurátora a prokurátorov Úradu špeciálnej prokuratúry, keďže sa neumožňuje uložiť zo strany generálneho prokurátora negatívny pokyn, ktorý je v zákone presne špecifikovaný alebo vykonať úkony podriadeného prokurátora alebo rozhodnúť, že ich vykoná iný podriadený prokurátor. Toto je odôvodnené druhom veci, ktoré budú v právomoci Úradu špeciálnej prokuratúry – bude trestne stíhať aj ústavných činiteľov.“* Podľa najvyššieho súdu je treba vziať do úvahy aj možnosť, že zákonodarca také ustanovenie

vo vzťahu k ÚŠP neprijal zámerne vzhľadom na osobitné postavenie a koncepciu nezávislejšieho postavenia v systéme a štruktúre prokuratúry.

8. Ďalej uvádza, že v okolnostiach posudzovanej veci dozoroví prokurátori rozhodli právoplatne, že nie sú vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania, a preto je rozhodovanie o odňatí a prikázaní veci voči týmto a aj ostatným prokurátorom ÚŠP bezpredmetným. Podľa najvyššieho súdu, ak obvinený [REDAKOVANÉ] podaním z 25. októbra 2021 a obvinený [REDAKOVANÉ] podaním z 18. októbra 2021 podali návrhy na odňatie a prikázanie veci, ktorých obsahom boli návrhy na vylúčenie všetkých dotknutých úradných osôb ÚŠP vzhľadom na osobu špeciálneho prokurátora JUDr. Daniela Lipšica, ide o námietky charakteru uvedeného v ustanovení § 32 ods. 6 TP, keďže ide o námietky založené na tých istých dôvodoch, pre ktoré bolo už o nich rozhodnuté, resp. námietky nevznesené bezodkladne, resp. dôvodom námietok je procesný postup orgánu činného v trestnom konaní alebo sú založené na tých istých dôvodoch ako v § 31 TP, o ktorých sa nekoná.

9. Najvyšší súd napokon argumentuje tým, že záruky obsiahnuté v čl. 6 ods. 1 dohovoru sa vzťahujú v zásade len na súdy, ktoré majú rozhodnúť o trestnom obvinení, a nie na orgány činné v trestnom konaní.

10. Na výzvu ústavného súdu z 19. júna 2023 navrhovateľ podaním doručeným ústavnému súdu 4. augusta 2023 ústavnému súdu oznámil, že na podanom návrhu na začatie konania netrvá.

I.1. Stanovisko poškodeného:

11. Dňa 8. novembra 2022 bolo ústavnému súdu doručené stanovisko s označením *amicus curiae* zo strany JUDr. Daniela Lipšica, LLM v procesnom postavení poškodeného v dotknutom trestnom konaní (ďalej len „poškodený“). Tvrdí, že ako strana v trestnom konaní má záujem na prerokovaní veci bez zbytočných prietáhov, pričom podanie návrhu navrhovateľa a prerušenie trestného konanie predstavuje zbytočné prietahy.

12. Návrh ŠTS podľa jeho názoru nespĺňa zákonné podmienky na jeho prijatie na ďalšie konanie a sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pretože návrh je podaný zjavne neoprávnenou osobou (nedostatok aktívnej procesnej legitímácie) a podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, pretože ide o návrh týkajúci sa veci, o ktorej ústavný súd už v minulosti rozhodol (*res iudicata*).

13. Poškodený odkazuje na rozhodnutie ústavného súdu č. k. PL. ÚS 3/2014, kde ústavný súd konštatoval, že účelom oprávnenia všeobecného súdu iniciovať konanie o súlade nie je odstraňovanie jeho dodatočne vzniknutých pochybností o ústavnosti procesného ustanovenia, ktoré už v konaní bolo použité a pred bezprostredným použitím ktorého opätovne nestojí. V predmetnej veci je podľa poškodeného zrejme, že napadnuté ustanovenia už v tejto trestnej veci aplikované boli v priebehu prípravného konania a v konaní pred súdom k ich aplikácii nedôjde a nemá ako dôjsť. Napadnuté ustanovenia pre rozhodovanie o vine a treste nielenže nie sú rozhodujúce, ale nie sú podľa poškodeného vôbec relevantné a použiteľné. Ide totiž

o ustanovenia organizačnej povahy, ktoré upravujú vzťahy vnútri prokuratúry a nijakým spôsobom nevstupujú do rozhodovania súdu o vine a treste v trestnom konaní.

14. Pokiaľ ide o § 46 ods. 2 zákona o prokuratúre, prokurátor ÚŠP je po podaní obžaloby iba jednou zo strán konania, a toto ustanovenie iba určuje, že v konaní pred ŠTS túto stranu (obžalobu) zastupuje prokurátor ÚŠP. Keďže prokurátor je po podaní obžaloby stranou konania, nie je možné v tejto fáze namietat' jeho zaujatost' ani ho z tohto dôvodu vylúčiť (keďže v tejto fáze o ničom nerozhoduje).

15. Vo vzťahu k § 55d ods. 3 písm. b) zákona o prokuratúre uvádza, že toto ustanovenie zakazuje generálnemu prokurátorovi vykonať úkony za špeciálneho prokurátora alebo prokurátora ÚŠP, alebo rozhodnúť, že ich vykoná iný podriadený prokurátor. Ani toto ustanovenie podľa poškodeného nemá súd ako aplikovať pri rozhodovaní o vine a treste, a preto nemôže byť pre rozhodovanie o vine a treste rozhodujúce ani použiteľné. ŠTS navyše napáda aplikáciu tohto ustanovenia v prípravnom konaní, ktoré sa však skončilo podaním obžaloby. Vo vzťahu k prípravnému konaniu má preto súd po podaní obžaloby len jednu právomoc, a to odmietnuť obžalobu a vrátiť vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä porušenie práva na obhajobu (§ 241 ods. 1 písm. f) TP). Právomoc prerušiť trestné stíhanie a podať návrh na ústavný súd na začatie konania o súlade právnych predpisov má však súd len vo vzťahu k takým ustanoveniam, ktoré sú použiteľné a rozhodujúce pre jeho rozhodovanie o vine a treste po podaní obžaloby.

16. Poškodený napokon namietal, že súlad napadnutých ustanovení s ústavou už bol preskúmaný ústavným súdom vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 17/08, kde ústavný súd návrhu na začatie konania nevyhovel (teda nekonštatoval nesúlad s ústavou).

17. Dňa 11. apríla 2023 poškodený svoje stanovisko doplnil, a to o rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Kaliňák a Fico proti Slovenskej republike z 23. marca 2023 (sťažnosti č. 40734/22 a 40803/22), v ktorom sa ESLP okrem iného zaoberal aj námietkou sťažovateľov, že ÚŠP je voči nim systémovo zaujatý vzhľadom na osobu špeciálneho prokurátora, pričom ÚŠP slovenské zákony neumožňujú z konania vylúčiť (odňať mu vec), a preto malo byť porušené ich právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v prípravnom konaní realizovanom v ich trestnej veci (známej pod označením „Súmrak“).

18. V bode 16 uvedeného rozhodnutia ESLP uvádza, že záruky nezávislosti a nestrannosti obsiahnuté v práve na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa vzťahujú len na súdy, ktoré majú rozhodnúť o trestnom obvinení a nie na orgány činné v trestnom konaní, ktoré sú len jednou zo strán kontradiktórneho súdneho konania (pozri Kontalexix proti Grécku, rozsudok ESLP z 31. 5. 2011, č. 59000/08, § 57).

I.2. Žiadosť o uplatnenie právomoci ústavného súdu podľa § 77 zákona o ústavnom súde:

19. Podaním zo 7. augusta 2023 doručil obhajca [REDAKOVANÉ] (ďalej aj ako „žiadateľ“) ústavnému súdu žiadosť o uplatnenie právomoci ústavného súdu podľa § 77 zákona o ústavnom súde, v ktorej ústavný súd žiada, aby rozhodol o nepripustení späťvzatia návrhu ŠTS na začatie konania o súlade právnych predpisov, a to z dôvodu zjavnej hrozby závažného porušenia práv žiadateľa.

20. Žiadateľ odkazuje na rozhodnutie ústavného súdu č. k. PL. ÚS 16/09, z ktorého podľa neho vyplýva, že v rámci materiálnej ochrany ústavnosti musí ústavný súd brať prioritne na zreteľ to, či ústavný problém možného nesúladu právnych predpisov aj po späťvzati návrhu stále trvá a záujem na ochrane ústavnosti vyžaduje jeho vyriešenie.

21. Podľa jeho názoru o tom, či sa konanie pred ústavným súdom začne, môže rozhodnúť jedine ústavný súd. Podmienkou vzniku právomoci všeobecného súdu podať návrh je, že právna úprava, ktorej súlad s ústavou súd navrhuje preskúmať, „sa týka prejednávanej veci“. Je však vecou ústavného súdu, aby overil, či súd podal návrh „v súvislosti s prejednávanou vecou“, alebo či ho podal bez súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou. V tejto súvislosti argumentuje nálezom ústavného súdu č. k. PL. ÚS 22/02, podľa ktorého „V konaní všeobecných súdov je súdom oprávneným podať ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov, o ktorom by ústavný súd konal a rozhodoval vo veci samej len ten súd, ktorý dospel k záveru, alebo sa domnieva, že právny predpis nižšieho stupňa právnej sily nie je v súlade, resp. odporuje právnemu predpisu vyššieho stupňa právnej sily. V trestnom konaní v súvislosti s riadnymi a mimoriadnymi opravnými prostriedkami nemôže túto zásadu prelomiť ani viazanosť nižšieho súdu právnym názorom vyššieho súdu a povinnosť vykonať úkony, ktorých vykonanie tento súd nariadil (§149 ods. 6, § 246 ods. 1 a § 270 ods. 4 Trestného poriadku), lebo by to bolo v rozpore so sudcovskou nezávislosťou v zmysle čl. 144 ods. 1 Ústavy SR a § 2 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Pokiaľ teda vyšší súd dospeje k názoru o nesúlade právnych predpisov, má podať sám ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov, pričom nie je oprávnený v tomto smere vysloviť záväzný právny názor a uložiť nižšiemu súdu nejakú povinnosť.“

22. Žiadateľ ďalej uvádza, že 28. októbra 2021 doručil prostredníctvom obhajcu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky návrh na odňatie veci ÚŠP a jej prikázanie inej prokuratúre podľa § 201 ods. 6 písm. a) TP. Tomuto návrhu generálny prokurátor nevyhovel. Podľa žiadateľa z rozhodnutia o nevyhovení vyplýva, že aj podľa generálneho prokurátora mu v postupe vo forme odňatia trestnej veci prokurátorovi ÚŠP a jej prikázaniu prokurátorovi inej prokuratúry postupom podľa § 201 ods. 6 písm. a) TP bráni absencia právnej úpravy umožňujúcej takýto postup.

II.

Predbežné prerokovanie návrhu a závery ústavného súdu

23. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a o súlade nariadení vlády, všeobecne záväzných právnych predpisov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a so zákonmi [čl. 124 a čl. 125 ods. 1 písm. a) a b) ústavy], pristúpil na neverejnom zasadnutí pléna k predbežnému prerokovaniu návrhu na začatie konania, a to v súlade s čl. 131 ods. 1 ústavy, ako aj s § 7 ods. 1 písm. a) a § 56 ods. 1 zákona o ústavnom

súde. Účelom predbežného prerokovania návrhu je určenie, či a v akom rozsahu možno návrh prijať na ďalšie konanie (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

24. Podľa § 77 zákona o ústavnom súde navrhovateľ môže vziať návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov späť. Ústavný súd v takom prípade konanie zastaví, ak nerozhodne o tom, že späťvzatie návrhu nepripúšťa, najmä ak hrozí závažné porušenie ústavou chránených práv a slobôd.

25. S ohľadom na už citované ustanovenie zákona o ústavnom súde ústavný súd po doručení podania, ktorým navrhovateľ vzal návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov späť (resp. v ktorom uviedol, že na podanom návrhu netrvá), konanie o návrhu navrhovateľa zastavil.

26. Ústavný súd pri posudzovaní návrhu a jeho späťvzatia vzal do úvahy aj doručené uznesenie najvyššieho súdu, ktorým najvyšší súd zrušil rozhodnutie ŠTS o prerušení konania pre účely podania návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov. Najvyšší súd pri rozhodovaní vychádzal z názoru, že *„posudzovanie splnenia zákonných podmienok na rozhodnutie o prerušení trestného stíhania podľa Trestného poriadku nie je zásahom do posudzovania prejudiciality daného ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu Ústavným súdom (jej podstatou je posudzovanie Ústavným súdom tej základnej skutočnosti, či aplikáciu napadnutého ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu možno v konaní pred všeobecným súdom rozumne očakávať) a ide o posudzovanie dvoch rozdielnych skutočností. Splnenie zákonných podmienok podľa § 283 ods. 5 Tr. por. je základným predpokladom toho, aby bolo prerušené trestné stíhanie podľa konkrétneho dotknutého ustanovenia Trestného poriadku. Posudzovanie prejudiciality napadnutej právnej normy Ústavným súdom je rozhodovaním podľa dotknutých ustanovení Ústavy a zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.“*

27. Ústavný súd vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach už konštatoval, že v konaní o súlade právnych predpisov je súdom oprávneným podať návrh na začatie takeého konania len ten súd, ktorý dospel k názoru alebo sa domnieva, že právny predpis nižšieho stupňa právnej sily nie je v súlade, resp. odporuje právnemu predpisu vyššieho stupňa právnej sily. V trestnom konaní v súvislosti s riadnymi a mimoriadnymi opravnými prostriedkami pritom nemôže túto zásadu prelomiť ani viazanosť nižšieho súdu právnym názorom vyššieho súdu a povinnosť vykonať úkony, ktorých vykonanie tento súd nariadil (§149 ods. 6, § 264 ods. 1 a § 270 ods. 4 TP), lebo by to bolo v rozpore so sudcovskou nezávislosťou v zmysle čl. 144 ods. 1 ústavy a § 2 ods. 2 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediaciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (PL. ÚS 22/02).

28. Uvedené však platí aj naopak – to znamená, že ak sa súd domnieva, že právny predpis nižšieho stupňa právnej sily, ktorý má použiť pri rozhodovaní, je v rozpore s ústavou, má povinnosť podať návrh na začatie konania pred ústavným súdom. V tomto zmysle by bolo v rozpore so sudcovskou nezávislosťou aj to, ak by súd vyššieho stupňa prikázal súdu nižšieho stupňa, aby sa *„prestal domnievať“*, že tu existuje rozpor s ústavou. Samotné posúdenie ústavnej súladnosti je totiž plne v rukách ústavného súdu, a nie v rukách súdu vyššieho stupňa. Obdobný princíp platí, aj pokiaľ ide o posúdenie prejudiciality. Je to totiž súd nižšieho stupňa, ktorý v čase podania návrhu bude rozhodovať vo veci a ktorého úlohou je preto aj posúdenie, akú právnu úpravu bude vo veci aplikovať. Zároveň je však aj toto prvostupňové posúdenie len predbežné, pretože ústavný súd

si od počiatku vyhradzuje právo tieto závery všeobecného súdu pri predbežnom prerokovaní jeho návrhu preskúmať a samostatne posúdiť splnenie podmienok konania pred všeobecným súdom, ako aj prejudicialitu (aplikovateľnosť) napadnutého ustanovenia vo veci, z ktorej návrh všeobecného súdu vzišiel (porov. PL. ÚS 12/2012, PL. ÚS 6/2014, PL. ÚS 15/2016, PL. ÚS 1/2018, PL. ÚS 24/2020).

29. Je zrejmé, že najvyšší súd si bol tejto judikatúry ústavného súdu pri posudzovaní sťažnosti vedomý, argumentoval však tým, že posudzovanie splnenia podmienok podľa § 283 ods. 5 TP nie je posudzovaním prejudiciality v zmysle zákona o ústavnom súde. S týmto názorom sa však ústavný súd nestotožňuje. Ustanovenie § 283 ods. 5 TP je podľa ústavného súdu len odrazom čl. 144 ods. 2 ústavy v spojení s § 74 písm. d) zákona o ústavnom súde. Možno pritom poukázať na znenia ostatných procesných predpisov – v zmysle § 162 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku súd konanie preruší, ak pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, **že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov**; v tom prípade podá ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov (zvýraznenie doplnené ústavným súdom, pozn.). V zmysle § 100 ods. 1 písm. b) Správneho súdneho poriadku správny súd konanie uznesením preruší, ak pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, **že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov**; v tom prípade podá ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov (opäť zvýraznenie pridané ústavným súdom, pozn.). Tieto procesnoprávne predpisy teda odkazujú na úpravu obsiahnutú v ústave a v zákone o ústavnom súde, kde sú uvedené základné podmienky pre podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov. Ustanovenie § 283 ods. 5 TP preto nie je ničím iným ako rovnakým odkazom na podmienky upravené v ústave a v zákone o ústavnom súde, a preto nemožno zdieľať argumentáciu najvyššieho súdu, že rozhodovanie o prejudicialite v zmysle § 283 ods. 5 TP nie je rozhodovaním o podmienkach konania o súlade právnych predpisov v zmysle ústavy a zákona o ústavnom súde. Tam, kde zákonný predpis len preberá znenie ústavy, určujúcim je znenie a výklad samotnej ústavy, a nie zákona, pretože výklad ustanovení ústavy je autonómny a podstatne širší ako výklad zákonných ustanovení. Následne je potrebné aplikovať primárne ústavu z titulu jej formálnej, ako aj materiálnej nadriadenosti nad ostatné pramene práva. *A contrario*, akceptácia postupu najvyššieho súdu by mohla paralyzovať možnosť všeobecného súdu obracať sa na ústavný súd v režime čl. 144 ods. 2 ústavy, keďže nadriadený súd by posudzoval otázku prejudiciality konania o súlade právnych predpisov. Tým by nadriadený súd zasahoval do právomoci ústavného súdu, čo je ústavne neudržateľné.

30. Z uvedených téz vyplýva záver, ktorý síce nebol najvyšším súdom pri zrušení uznesenia navrhovateľa o prerušení trestného konania na účel podania návrhu na konanie o súlade právnych predpisov zohľadnený, avšak evidentne v dôsledku formulačného nedostatku použitej zákonnej úpravy. Tento zaver znie: Pri ústavnekonformnom výklade je potrebné § 244 ods. 1 písm. e) TP v kontexte odseku 3 tohto ustanovenia a v súvislosti s úpravou § 283 ods. 5 TP interpretovať reštriktívne, teda tak, že prokurátor a obvinený môžu podať sťažnosť proti uzneseniu o prerušení trestného stíhania podľa § 244 ods. 1 písm. e) v spojení s § 228 ods. 2 alebo 3 TP, nie však proti uzneseniu o prerušení trestného stíhania podľa § 244 ods. 1 písm. e) v spojení s § 283 ods. 5 TP.

31. Z absencie možnosti podať sťažnosť proti uzneseniu o prerušení trestného stíhania na účel podania návrhu na konanie o súlade právnych predpisov vydanému súdom (dokonca až)

na hlavnom pojednávaní (čo je zrejmé zo štruktúry ustanovení jednak § 283 ods. 1 až 3 v spojení s ods. 4 TP oproti odseku 5 tohto ustanovenia, pri súčasnom použití § 185 ods. 2 TP) totiž (*a maiori ad minus*) rezultuje, že sťažnosť nemožno podať ani proti takému uzneseniu vydanému súdom (už) pri predbežnom prejednaní obžaloby [rovnaký záver platí o § 241 ods. 1 písm. d) TP v kontexte odseku 4 tohto ustanovenia, teda pri preskúmaní obžaloby samosudcom]. Taký výklad je vecne podporený (už vysvetlenou) premisou, že súd prvého stupňa je v priebehu ním vedeného konania nezávislý na nadriadenom súde pri riešení otázky, či podá ústavnému súdu návrh na konanie o súlade právnych predpisov na účel svojho neskoršieho meritórneho rozhodovania.

32. Žiadateľ žiadal, aby ústavný súd napriek späťvzatiu návrhu o podanom návrhu ďalej konal a toto nezastavil, a to s ohľadom na § 77 zákona o ústavnom súde, ktorý umožňuje ústavnému súdu nezastaviť konanie „*najmä ak hrozí závažné porušenie ústavou chránených práv a slobôd*“.

33. Ústavný súd sa zaoberal aj touto možnosťou, no dospel k záveru, že aj v prípade, ak by použil toto ustanovenie, návrh navrhovateľa na začatie konania o súlade právnych predpisov by musel byť odmietnutý.

34. Podľa čl. 144 ods. 2 ústavy: „*Ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1.*“ (zvýraznenie doplnené, pozn.).

35. Ústavný súd už rozhodol, že jedným z procesných predpokladov na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov všeobecným súdom je prerušenie konania vedeného pred všeobecným súdom (PL. ÚS 3/98, PL. ÚS 16/02, PL. ÚS 43/2015, PL. ÚS 11/2017). Tento procesný predpoklad všeobecný súd preukazuje uznesením, ktoré obsahuje výrok o *prerušení* konania. Navrhovateľ síce podal návrh na začatie konania pred ústavným súdom v súvislosti s konaním vedeným na ŠTS pod sp. zn. 15T/8/2022, ktoré bolo z tohto dôvodu prerušené uznesením ŠTS č. k. 15T/8/2022 z 19. októbra 2022, no uvedené uznesenie bolo uznesením najvyššieho súdu č. k. 5Tost/28/2022 z 15. júna 2023 zrušené.

36. Ústavný súd tak bez možnosti derogácie rozhodnutia najvyššieho súdu konštatuje nenaplnenie predpokladu prerušenia konania a k nezastaveniu konania nepristúpil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2023

Ivan Fiačan
predseda Ústavného súdu
Slovenskej republiky